

สารธรรมจากพระสุตตันตปิฎก
ตอนที่ ๕ อริยสัจ ๔ หลักแห่งการปฏิบัติ

๕ มกราคม ๒๕๕๑

อ.สุภีร์ ทุมทอง

ความสำคัญของอริยสัจ

๑. รู้ரியสัจจึงเป็นพระพุทธเจ้า

ยโต จ โข เม ภิกขเว อิมสุ จตุสุ อริยสจฺเจสุ
เอวนฺติปริวณฺณํ ทฺวาทสการํ ยถาภูตํ ฅาณทสฺสนํ
สุวิสุทฺธํ อโหสิ,

วิ.มหา. ๔/๑๖ รัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๑. รู้ரியสัจจึงเป็นพระพุทธเจ้า (ต่อ)

อถาหํ ภิกขเว สทวเก โลเก สมารเก สพุรหุมเก
สสุสมณพุราหุมณียา ปชาย สทวมนุสสาย
อนุตฺตรํ สมมาสมโพธิ อภิสมพุทฺโธ ปจฺจณฺณาสี.

วิ.มหา. ๔/๑๖ รัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๒. ท่องเที่ยวไปเพราะไม่เห็นอริยสัจ

จตุมนั กิคุขเว อริยสัจจัน อนนุโพธา อปฺปฎิเวธา

เอวมิทํ ทิฆมทุชานํ สนุชาวิทํ สัสมริตํ

มมณฺเจะว ตุมหากณฺจ.

ที.ม. ๑๐/๑๕๕ มหาปรินิพพานสูตร

๓. หยุดท่องเที่ยวเพราะเห็นอริยสัจ

ตยิทำ ภิกขเว ทุกขํ อริยสจฺจํ อนุพุทธํ ปฏิวิทฺธํ,
ทุกขสมุทโย ... ทุกขนิโรโธ ... ทุกขนิโรธคามินี
ปฏิบัติทา อริยสจฺจํ อนุพุทธํ ปฏิวิทฺธํ;
อุจฺฉินฺนา ภวตณฺหา จีณา ภวเนตฺติ นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโว.

ที.ม. ๑๐/๑๕๕ มหาปรินิพพานสูตร

๔. ความรู้เบื้องต้นของพรหมจรรย์

กิณฺจ มาลฺุงกฺยปฺตฺต มยา พฺยากตฺ?

‘อิทฺ ทุคฺขนฺ’ติ มาลฺุงกฺยปฺตฺต มยา พฺยากตฺ,

‘อยิ ทุคฺขสมฺทโย’ติ มยา พฺยากตฺ,

‘อยิ ทุคฺขนิโรโร’ติ มยา พฺยากตฺ,

‘อยิ ทุคฺขนิโรธคามินิ ปฏฺฐิปทา’ติ มยา พฺยากตฺ.

ม.ม. ๑๓/๑๒๘ จูฬมาลฺุงกฺยสูตฺร

๔. ความรู้เบื้องต้นของพรหมจรรย์ (ต่อ)

กสฺมา เจตํ มาลุงฺกยปฺตฺต มยา พฺยากตํ ?

เอตํ หิ มาลุงฺกยปฺตฺต **อตฺถสฺนหิตํ**,

เอตํ **อาทิพรหมจริยกํ**, เอตํ นิพฺพิทาย วิราคาย

นิโรธาย อฺปสฺมาย อภินฺญาณาย สมนฺโพรธาย

นิพฺพานาย สํวตฺตติ;

ม.ม. ๑๓/๑๒๘ จูฬมาลุงฺกยสูตร

๕. ความรู้หยิบมือที่เพียงพอ

เอวเมว โข ภิกขเว เอตทว พหุตร

ยัม โว มยา อภิญญา อนกขัต, ...

ส.มหา. ๑๕/๑๑๑ สีสปานสูตร

๕. ความรู้หยิบมือที่เพียงพอ (ต่อ)

กิญจิ ภิกฺขเว มยา อภฺชาตํ.

อิทํ ทุกฺขนฺตํ ภิกฺขเว มยา อภฺชาตํ,

อัยํ ทุกฺขสมุทฺตโยติ มยา อภฺชาตํ,

อัยํ ทุกฺขนิโรธติ มยา อภฺชาตํ,

อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ มยา อภฺชาตํ.

สํ.มหา. ๑๕/๑๑๑ สีสปาวนสูตร

๖. กุศลทุกอย่างรวมลงอริยสัจ

เยเกจิ กุสลา ฌมฺมา,

สพฺเพเต จตุสฺ อริยสจฺเจสฺ สงฺกหํ กจฺจนฺติ.

ม.มฺ. ๑๒/๓๐๐ มหาหัตถิปโทปมสูตร

ความรู้ในอริยสัจ ๔

อริยสัจ?

๑. ความจริงอันประเสริฐ
๒. ความจริงที่ทำให้คนที่ไปรู้เข้าเป็นคน
ประเสริฐ
๓. ความจริงของพระอริยะเจ้า

อริยสัจ ๔

๑. ทุกขอริยสัจ
๒. ทุกขสมุททยอริยสัจ
๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ
๔. ทุกขนิโรธคามินีปฎิปทาอริยสัจ

ความรู้ในทุกข์

๑. อิทํ ทุกขํ อริยสัจจํ
๒. อิทํ ทุกขํ อริยสัจจํ **ปริณฺเณยฺยํ**
๓. อิทํ ทุกขํ อริยสัจจํ ปริณฺณตํ

ทุกขอริยสัง

ชาติปี ทุกฺขา, ชาติปี ทุกฺขา, พุยาธิปี ทุกฺโข,
มรณมฺปี ทุกฺขํ, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข,
ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข, ยมฺปิจฺจํ น ลภฺติ ตมฺปิ ทุกฺขํ,
สงฺขิตฺเตน ปณฺจปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา.

วิ.มหา. ๔/๑๔ รัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ทุกข์ ๓ ระดับ

๑. ภาวะทุกข์
๒. ทุกข์เพราะยึด
๓. ทุกข์เพราะไม่ได้ตั้งใจ

ความรู้ในทุกขสมุททัย

๑. อิทํ ทุกขสมุทโย อริยสจฺจํ
๒. อิทํ ทุกขสมุทโย อริยสจฺจํ **ปหาตพฺพํ**
๓. อิทํ ทุกขสมุทโย อริยสจฺจํ ปหีนํ

ทศกัณฐ์สมุทโยริยสัง

ยาย้ ตณฺหา โปโนพุกวีกา นนุทึราคสฺหคตา

ตตฺรตตฺราราณินนุทึนึ. เสยฺยถึทึ.

กามตณฺหา ภาตณฺหา วิภาตณฺหา.

วิ.มหา. ๔/๑๔ ฐัมมจกัปปวัตตณฺสูตฺร

สมุทรยคือัฒหา

ัฒหา ๓

๑. กามัฒหา

๒. ภาวมัฒหา

๓. วิภวมัฒหา

ัฒหา ๖ รูปัฒหา ... ัฒหา

ความรู้ในทุกขนิโรธะ

๑. อิทํ ทุกขนิโรโธ อริยสจฺจํ
๒. อิทํ ทุกขนิโรโธ อริยสจฺจํ **สจฺจิกาทพฺพํ**
๓. อิทํ ทุกขนิโรโธ อริยสจฺจํ สจฺจิกตํ

ทุกขนิโรธอริยสัง

โย ตสุสาเยว ตณฺหาเย อเสสวिरากนิโรโธ
จาโค ปฏินิสฺสกฺโค มุตฺติ อนาลโย.

วิ.มหา. ๔/๑๔ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร

ความรู้ในทศกัณฐ์โรธคามินีปฏิบัติ

๑. อิทธิ ทศกัณฐ์โรธคามินี ปฏิบัติ อริยสัจ
๒. อิทธิ ทศกัณฐ์โรธคามินี ปฏิบัติ อริยสัจ **ภาเวตพุพ**
๓. อิทธิ ทศกัณฐ์โรธคามินี ปฏิบัติ อริยสัจ ภาวิต

ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

อยมว อริโย อฏฺฐงฺกิโก มคฺโค.

เสยฺยถิํ. สมฺมาทิฏฺฐิ ... สมฺมาสมาธิ.

วิ.มหา. ๔/๑๔ ธรรมจกัปปวัตตนสูตร

สรุปความรู้ในอริยสัจ ๔

ญาณ ๓ รอบในอริยสัจ ๔

๑. สัจจญาณ

๒. กิจจญาณ

๓. กตญาณ

ตีปริวัฏฏ ทุวาทสาการ

๓ รอบ ๑๒ ลักษณะ

สรุปอริยสัจ ๔

๑. รู้ทุกข์ – ให้รู้กายกับใจตามความเป็นจริง
๒. ละสมุทัย – ละต้นเหตุ
๓. แจ้งนิโรธะ – หมคการคืนรนของจิต เห็นนิพพาน
๔. เจริญมรรค – ฝึกสติสัมปชัญญะมาคฺคากายคฺคฺจ

สวัสดีครับ

